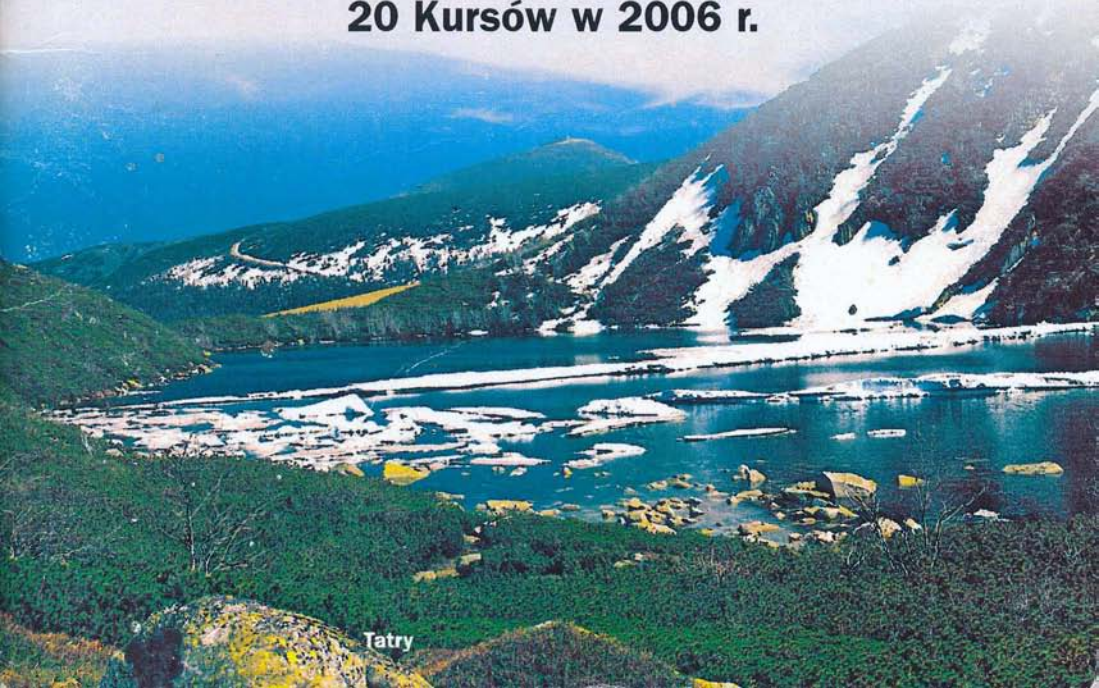

**25 OGÓLNOPOLSKICH KURSÓW PRZODOWNIKÓW
TURYSTYKI GÓRSKIEJ PTTK
1983-2012**

Suplement

**do wydania z okazji
20 Kursów w 2006 r.**

**25 OGÓLNOPOLSKICH KURSÓW
NAUCZYCIELI-PRZODOWNIKÓW
TURYSTYKI GÓRSKIEJ PTTK
1983-2012**

SUPLEMENT

do wydawnictwa z okazji
20 kursów w 2006 r.

Opracowanie: pod redakcją Zdzisława Gasza
przy współpracy z Pawłem Kasprzykiem (Lubawka)

Skład komputerowy wykonał Paweł Kasprzyk

Zdjęcia z prywatnych zbiorów kadry i uczestników kursów
(Tadusz i Kazimierz Prawełscy, Dorota Szwedo, Robert Wochna, Zdzisław Gasz, Marta
Wodecka-Duda, Joanna Korus)

Kursy były organizowane od początku z dwuletnią przerwą przez jeleniogórskie środowisko
turystyczne zrzeszone w PTSM, PTTK. W ciągu swojego istnienia korzystały z różnych źródeł
poparcia finansowego (resortu oświaty, Zarząd Główny PTTK, Fundusz Ochrony Środowiska i in.).
Wszystkie prace organizacyjne wykonywali działacze jeleniogórscy społecznie
(wyjątek kierownicy kursów).

SSM „Złoty Widok”.
Złot z okazji 20 lat kursów TG

Szabla – symboliczna nagroda
dla głównego organizatora

Złot „Mikołajkowy” w Michałowicach, 16 grudnia 2007

I. NIECO HISTORII

NAUCZYCIELE – PRZODOWNICY TURYSTYKI GÓRSKIEJ

XXI kurs „Beskidy Wschodnie 2007” odbył się w dniach 2-22 sierpnia 2007 r. w formie sprawdzonej już wielokrotnie 3-tygodniowej wędrowki po Beskidzie Niskim, Bieszczadach i Pogórzach od Muszyny do Sanoka. Organizatorem Kursu był Zarząd Oddziału „Ziemi Jeleniogórskiej” Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze, a imiennie – jego Prezes Zdzisław Gasz. Nabór na Kurs został dokonany poprzez przekazanie informacji o warunkach uczestnictwa jednostkom oświatowym i organizacjom turystycznym oraz umieszczenie tych informacji na stronach internetowych Zarządu Głównego PTTK. Bardzo ważną rolę odegrał, jak co roku, nabór poprzez uczestników poprzednich Kursów.

Kierownikiem Kursu był Tadeusz Prawelski ze Zgorzelca (przewodnik sudecki, przodownik z kompletem uprawnień na wszystkie pasma gór Polski), pełniący tę funkcję po raz piąty, a jego zastępcą – po raz czwarty – był Robert Wochna również ze Zgorzelca (przodownik z kompletem uprawnień). Pod ich przewodnictwem wędrowało 20 kursantów, w tym aż 14 kobiet. Na trasie XXI Kursu znalazły się oba Parki Narodowe: Magurski i Bieszczadzki oraz liczne rezerwy przyrody, muzea, skanseny itp. Dość dokładne poznawanie walorów przyrodniczych Podkarpacia wynikało nie tylko z oczywistego „zacięcia przyrodniczego” Kursantów, ale też trochę ze względu na sponsora, którym był Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Jeleniej Górze. Warte odnotowania jest też nocne wejście większości uczestników z Ustrzyk Górnych na Tarnicę, (oczywiście zgłoszone u stosownych władz tak Parku, jak i Straży Granicznej). Celem wyprawy było podziwianie niezwykłego – podobno – wschodu słońca z najwyższego szczytu polskich Bieszczad. Byłoby uroczo, ale chmury nieco przeszkodziły...

Do egzaminu w SSM w Sanoku przystąpiło 20 Kursantów i 2 eksternów. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył Marek Szot z Wrocławia, a towarzyszyli mu Zdzisław Gasz, Tadeusz Prawelski, Paweł Kasprzyk i Robert Wochna. Wszyscy zdający część pisemną, a następnie ustną uzyskali pozytywne wyniki i zdobyli uprawnienia Przodownika TG na obszar Beskidów Wschodnich. Podczas uroczystego obiadu absolwenci XXI Kursu zgłosili zapotrzebowanie na zorganizowanie w roku następnym kolejnego Kursu, tym razem w Górach Świętokrzyskich. Prezes Gasz zareagował pozytywnie na ten wniosek, więc kursanci zegnali się słowami: „Do zobaczenia za rok, w Górach Świętokrzyskich...”.

XXII kurs „Góry Świętokrzyskie 2008” odbył się [podobnie jak poprzedni] w dniach 2-22 sierpnia, tyle że w 2008 roku, w formie wędrowki – głównie pieszej – na terenie Gór Świętokrzyskich i ich obrzeży, od Suchedniowa do Kielc.

Przygotowaniem i organizacją Kursu z ramienia Zarządu Oddziału „Ziemi Jeleniogórskiej” PTSM w Jeleniej Górze zajął się Prezes Oddziału, Zdzisław Gasz będący organizatorem wcześniejszych dziewiętnastu edycji tego typu szkoleń. Kierownikiem Kursu kilka dni przed imprezą stał się Paweł Kasprzyk, chociaż miał być tylko zastępcą *wielkiego znawcy i miłośnika Gór Świętokrzyskich* – Tadeusza Prawelskiego, którego nagle dopadły problemy sercowe, będące echem zawału z przed dwóch lat... Bardzo pomocne okazały się dwie Elżbiety – Prawelska i Kopij, które znacznie odciążały osamotnionego kierownika Kursu, doskonale zajmując się wszelkimi sprawami finansowymi. A Tadeusz Prawelski uczestniczył w końcowym etapie wędrówki.

W Kursie uczestniczyło 17 osób (w tym aż 16 poszerzających uprawnienia) zamieszkujących zachodnią, południową i centralną Polskę. Koszty realizacji Kursu zostały sfinansowane ze środków: WFOŚiGW we Wrocławiu – Oddz. w Jeleniej Górze i ZG PTTK oraz – jak zwykle – w 50% z wpłat uczestników. Wykorzystywano bardzo różną bazę noclegową, oprócz tradycyjnych obiektów PTSM i PTTK, także OSiR w Suchedniowie i Dom Pielgrzyma w Kałkowie.

Podczas trzech tygodni wędrówki poznano walory krajoznawcze i przyrodnicze Świętokrzyskiego Parku Narodowego, 4 parków krajobrazowych, 18 rezerwatów przyrody, w tym jeden stepowy – Góry Pieprzowe k. Sandomierza. W pamięci Kursantów na pewno zapisała się zwłaszcza jedna wycieczka, przez niedostępny dla turystów fragment Pasma Łysogór, którą prowadził dr Lech Buchholz – kierownik Działu Naukowego Świętokrzyskiego PN.

Dnia 21 sierpnia 2008 r. odbył się egzamin na Przewodnika Turystyki Górskiej PTTK na obszar Gór Świętokrzyskich. W skład Komisji weszli: Zdzisław Gasz – przewodniczący oraz Zofia Wiatrak (Instruktor Ochrony Przyrody PTTK), Tadeusz Prawelski i Paweł Kasprzyk. Egzamin składający się z testu pisemnego i części ustnej pozytywnie zaliczyło 17 osób, tj. wszyscy uczestnicy, którzy otrzymali dodatkowo zaświadczenia o odbytych szkoleniu w zakresie zasad ochrony przyrody wydane przez Zarząd Okręgu LOP w Jeleniej Górze.

Podobnie jak rok wcześniej, podczas pożegnalnej kolacji (na terenie niezbyt wysokich gór) pojawił się pomysł następnego szkolenia – tym razem w najwyższych górach Polski.

Jednak czas pokazał, że żegnanie się słowami „*Do zobaczenia za rok, w Tatrach...*” było tylko pobożnym życzeniem! Na kurs tatrzański w 2009 roku zgłosiło się ledwie kilka osób, więc impreza nie doszła do skutku! Okazało się, że na tym świecie nie ma rzeczy niemożliwych...

XXIII kurs „Sudety 2010”. Po „*tatrzańskiej porażce*”, jaką był brak zainteresowania kursem w 2009 roku, wieloletni organizator Kursów TG, Zdzisław Gasz miał poważny problem z odpowiedzią na pytanie: czy to już jest koniec? Myślał, myślał i... wymyślił kurs, jakiego dotąd nie było.

Kurs odbył się w dniach 16-23 sierpnia 2010 r. w formie stacjonarnej w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym „Złoty Widok” w Michałowicach (gm. Piechowice).

Po raz pierwszy w 23 letniej historii wybrano wersję 8-dniową zamiast dotychczasowej, tradycyjnej 3-tygodniowej wędrówki przez całe Sudety. Zmusiło nas do tego życie. Na ogłoszony projekt 3-tygodniowego obozu wędrownego zgłosiło się zaledwie 12 osób. W tej sytuacji organizatorzy – PTSM i PTTK w Jeleniej Górze – postanowili dla utrzymania ciągłości szkolenia zorganizować kurs krótszy, tańszy i mniej obciążający kondycyjnie. Zmodyfikowana formuła zyskała uznanie 19 osób i kurs mógł się odbyć (bezpośrednio przed kursem zrezygnowały dwie osoby).

Program szkolenia opracował organizator dwudziestu dotychczasowych kursów, Zdzisław Gasz, uzgadniając go z kilkoma wieloletnimi współorganizatorami. Propozycja uzyskała też akceptację ZG PTTK, który wsparł ją dotacją 2000 zł, a także przewodniczącego Dolnośląskiego Zespołu ds. Przewodników TG Marka Szota. Ze względu na krótki czas realizacji kursu zajęcia były bardzo intensywne. Zrealizowano 20 godz. stacjonarnych zajęć teoretycznych oraz cztery wycieczki na terenie: Pogórza Karkonoszy i Gór Izerskich, Rudaw Janowickich, Karkonoszy oraz objazd po Kotlinie Jeleniogórskiej i Kamiennogórskiej. Wycieczki były prowadzone przez Tadeusza Prawelskiego i Zdzisława Gasza. Wykłady, oprócz wspomnianych osób prowadzących wycieczki, realizowali: Sabina Tabaka (biolog, kierownik Karkonoskiego Centrum Edukacji Ekologicznej KPN) i Paweł Kasprzyk.

Egzamin końcowy przeprowadzała Komisja w składzie: Zdzisław Gasz – przewodniczący, Tadeusz Prawelski – członek, Paweł Kasprzyk – członek. Najwyższą punktację w części pisemnej uzyskały: Teresa Fierkowicz – 93% (Świeradów Zdrój), a Katarzyna Sylwestrzak (Bielsko-Biała) i Anna Walusiak (Piechowice) – po 90%. Egzamin ustny zaliczyli wszyscy zdający.

Kurs, mimo krótkiego czasu jego realizacji, okazał się bardzo udany, ponieważ uczestnicy dobrze opanowali wiedzę teoretyczną, sprawdzili się na wycieczkach. Pozytywnym efektem XXIII Kursu było też to, że Kursanci – w znacznej części pochodzący z Bielska-Białej i szeroko pojętych okolic – wyrazili zainteresowanie udziałem w kolejnym szkoleniu w roku następnym. Aż piętnastu zdobyło pierwsze uprawnienia i nabrali ochoty na kolejne. Jednak pojawił się drobny problem z wyborem, gdzie ma się odbywać XXIV Kurs TG? Prawie wszyscy chcieli w Beskidy, tylko że w GOT są i Wschodnie, i Zachodnie...

XXIV kurs „Beskidy Wschodnie i Zachodnie 2011”. Nie pierwszy raz organizator Kursów, Zdzisław Gasz miał problem z odpowiedzią na pytanie, tym razem: w których Beskidach robić szkolenie? Znalazł iście salomonowe wyjście: we Wschodnich i Zachodnich jednocześnie! I tak oto mieliśmy drugi z rzędu Kurs, jakiego dotąd nie było.

Dnia 8 sierpnia 2011 r. pod kierunkiem Tadeusza Prawelskiego z Wisły wyruszyło na wschód 9 kursantów (po drodze, z różnych powodów ubyło 3), a z Leska na zachód Paweł Kasprzyk poprowadził 7 osób, w tym aż 6 reprezentujących Bielsko i okolice.

Obaj prowadzący (wywodzący się ze „starej szkoły” Kursów TG) starali się jednak, by tradycja nie zginęła do końca i – ku zdziwieniu niektórych – wyznaczali dyżurnych, którym kazali rano biegać do sklepu po zakupy, a potem jeszcze szykować posiłki i kanapki dla całej grupy. Czasami wypadło nawet, że trzeba było po długiej i męczącej wędrowce przygotować wieczorem ciepły posiłek, a jeszcze później wysłuchać lub wygłosić prelekcję na zadany temat. Szczególnie zaskoczeni tym byli absolwenci poprzedniego, stacjonarnego Kursu w Michałowicach. Ale tylko dwie osoby zrezygnowały (prawdopodobnie z wyżej wymienionych powodów) z udziału w imprezie, reszta dość szybko zaakceptowała te wyzwania.

Przy ustalaniu tras obu Kursów poważnym problemem było takie zaplanowanie wędrowki, aby w jedenaście dni dotrzeć do wszystkich miejsc, które przodownik TG z uprawnieniami na obszar Beskidów Zachodnich lub Wschodnich widzieć powinien. Niestety z niektórych atrakcji trzeba było zrezygnować, ponieważ obie grupy górskie są zbyt rozległe. Miłośnicy Beskidów Zachodnich byli o wschodzie słońca na Babiej Górze, odwiedzili kościoły w Orawce i Ludźmierzu oraz karczmy w Jeleśni i Suchej Beskidzkiej; wspięli się m. in. na Baranią Górę, Piłsko i Trzy Korony, płynęli przełomem Dunajca, a w Łącku podjęli próbę zakupienia znanego produktu regionalnego, którego konsumpcja dozwolona jest tylko dla osób 18+. Grupa wędrująca przez Beskidy Wschodnie podziwiała połoniny i szczyty Bieszczadów, Jeziorka Duszańskie, a także cmentarze z czasów I wojny oraz cerkwie i kościoły – zwłaszcza te związane ze św. Janem z Dukli i św. Kingą ze Starego Sącza. Zwieńczeniem wędrowki było wejście na Lackową i posiłek w Karczmie Łemkowskiej w Wysowej Zdroju.

Zgodnie z planem obie grupy szczęśliwie spotkały się 18 sierpnia w Nowym Sączu. Niezwykłe też było wyposażenie uczestników – niektórzy mieli nie tylko przenośne komputery z dostępem do internetu, ale również samochody, którymi bez problemów można było się przemieszczać po rozległych obszarach obu części Beskidów. Takie czasy! Nowoczesność [i wygodę!] wkroczyła bez pardonu nawet do pieszej turystyki górskiej...

W sobotę, 20 sierpnia 2011 roku o godz. 9⁰⁰, w Schronisku Młodzieżowym w Nowym Sączu, komisja egzaminacyjna pod przewodnictwem Zdzisława Gasza, z udziałem obu kierowników – Tadeusza Prawelskiego i Pawła Kasprzyka przystąpiła do pracy. Siedem osób zdobyło uprawnienia na obszar Beskidów Wschodnich, a na obszar Beskidów Zachodnich do egzaminu przystąpiło pięcioro Kursantów wędrujących od Wisły oraz – „rzutem na taśmę”, jako eksterni – trzy osoby z grupy wędrującej po Bieszczadach i Beskidzie Niskim, posiadające uprawnienia przewodników zachodniobeskidzkich. Dzięki temu dwunastu zdających zdobyło piętnaście nowych uprawnień przodowniczych.

Podczas uroczystego pożegnalnego obiadu „U Jana” w Nowym Sączu padło hasło: „Do zobaczenia za rok, w Tatrach...”, na co Prezes Gasz nie zaprotestował, chociaż pewnie pamiętał fiasko takiego samego pomysłu w 2009 roku.

XXV Kurs „Tatry 2012”. Tym razem się udało – zebrała się grupa 21

osób i we czwartek, 2 sierpnia 2012 roku w zakopiańskim schronisku PTSM na Krzeptówkach zainaugurowano XXV Kurs. Wzorem lat poprzednich impreza była krótsza, niż dawniej – trwała nie ponad trzy tygodnie, lecz jedynie 16 dni. Z tego względu już na etapie planowania Kursu, wzorem lat poprzednich, trzeba było zrezygnować ze zwiedzania niektórych ważnych miejsc – brakło czasu przede wszystkim na poznanie Tatr Słowackich.

Podobnie jak na poprzednim Kursie tatrzańskim w 2004 roku, wszystkie wycieczki prowadził przewodnik tatrzański, Jan Gibała z Zakopanego. Trzeciego dnia Kursu nastąpiła zmiana kierownika, ze względu na stan zdrowia Paweł Kasprzyk przekazał władzę (i pieniądze) jednemu z uczestników - Krzysztofowi Raczkowi. Kurs rozpoczął się od poznania stolicy Tatr oraz wycieczki na Giewont. Trzeciego dnia kursanci przenieśli się w góry – w końcu po to tu przyjechali (głównie z okolic Bielska i Jeleniej Góry). Nocując na Polanie Chochołowskiej i na Hali Ornak, przez kilka dni wędrowali po Tatrach Zachodnich. Następnie przez Czerwone Wierchy i Dolinę Miętusią wrócili na dwa dni do Zakopanego. Stamtąd „zajrzeli” na Słowację, do Dolin: Białej Wody Kiełmarskiej i Zadnich Koperszadów. Zaplanowanie następnych noclegów w Dolinie Roztoki miały umożliwić poznanie Tatr Wysokich, lecz opady deszczu i śniegu mocno pokrzyżowało ambitne zamiary. Dopiero pod koniec obozu niektórzy uczestnicy przeszli przez część Orlej Perci.

XXV Kurs (wzorem lat poprzednich) był mocno zmotoryzowany – znaczna większość uczestników przyjechała samochodami, które tęsknie czekały na swych właścicieli w Zakopanem. Dzięki temu część odzieży, a zwłaszcza literaturę potrzebną do nauki przed egzaminem, można było zostawić w bagażnikach aut. Nie zabrakło oczywiście komputerów, które chwilami były niezbyt przydatne, ponieważ w niektórych schroniskach tatrzańskich jest problem z zasięgiem bezprzewodowego internetu. Chciałoby się powiedzieć: „Takie czasy...”

Do egzaminu końcowego w budynku zakopiańskiego Liceum im. Oswalda Balcera dnia 16 sierpnia 2012 roku przystąpiło 20 osób. Komisji przewodniczył (wzorem lat poprzednich) Zdzisław Gasz, członkami zespołu egzaminatorów byli Jan Gibała i Paweł Kasprzyk. Po części pisemnej i ustnej uprawnienia przodownika TG na obszar Tatr uzyskało 19 osób, jeden zdający dołączył do tego zacnego grona nieco później, bo 29 września.

Podczas pożegnalnego obiadu pojawił się problem: co dalej? Główny organizator poprzednich Kursów, Honorowy Przodownik GOT, Zdzisław Gasz stwierdził, że oto zakończył organizację tego rodzaju szkoleń. Niektórzy Kursanci nieśmiało mówili, że przydałyby się im uprawnienia na Góry Świętokrzyskie, a więc trzeba planować kolejny, XXVI Kurs... Co będzie, pokaże czas...

Zdzisław Gasz & Paweł Kasprzyk

II. TO I OWO O KURSACH

Kadrę obozów stanowili:

1. † Mieczysław Holz (Jelenia Góra)	kursy I-VII
2. † Aleksander Sobierajski (Jelenia Góra)	kursy II-VII
3. Henryk Czarnecki (Zgorzelec/ Września)	kursy VIII, XIII, XIV
4. Waldemar Andryszak (Zgorzelec)	kursy VIII, XI, XII
5. Edward Wieczorek (Katowice)	kursy IX, X
6. Dariusz Gacek (Katowice)	kurs IX
7. Paweł Pindel (Katowice)	kurs X
8. Leszek Koprowski (Piechowice)	kursy XI, XII i część XIII
9. Daniel Graczyk (Piechowice)	część kursu XIII
10. Dariusz Piesiak (Będzin)	kursy XIV, XV
11. Paweł Kasprzyk (Lubawka)	kursy część XIV, XV, XVI, XX, XXII, XXIV, część XXV
12. Tadeusz Praweński (Zgorzelec)	kursy XVII-XXI, XXIV
13. Robert Wochna (Zgorzelec)	kursy XVI, XIX, XX, XXI
14. Włodzimierz Szczaluba (Nietulisko)	kurs XVII
15. Jan Gibała (Zakopane)	kurs XVIII i XXV
16. Zdzisław Gasz (Piechowice)	kurs XXIII
17. Krzysztof Raczek (Piechowice)	kurs XXV

Przewodniczącymi komisji egzaminacyjnych na poszczególnych kursach byli:

1. † Zbigniew Garbaczewski (Wrocław)	kursy I i II
2. dr Krystyn Chudoba (Wrocław)	kursy III-XII, z wyjątkiem IX, X
3. Edward Wieczorek (Katowice)	kursy IX, X
4. Jan Paczeński (Wrocław)	kursy XIII i XVIII
5. Tadeusz Żelazny (Kraków)	kurs XIV
6. Andrzej Matuszczyk (Kraków)	kurs XV (w/z Zdzisław Gasz)
7. Kazimierz Biernacki (Wrocław)	kurs XVI
8. Kazimierz Micorek (Kielce)	kurs XVII
9. Marek Szot (Wrocław)	kursy XIX, XX, XXI
10. Zdzisław Gasz (Piechowice)	kurs XV, XXII-XXV

W składzie komisji egzaminacyjnych zasiadali:

1. † Mieczysław Holz (Jelenia Góra)	kursy I-VII
2. † Aleksander Sobierajski (Jelenia Góra)	kursy II-VII

3. Cezary Turski (Jelenia Góra)	kursy II-V
4. Zdzisław Gasz (Piechowice)	kursy II-VIII i XI-XIX
5. † Leszek Krzeptowski (Piechowice)	kursy VII-XIII
6. Wojciech Sobiech (Jelenia Góra)	kursy VII, XI-XIII, XVI i XIX
7. Henryk Czarnecki (Zgorzelec)	kursy VIII i XIII
8. Waldemar Andryszak (Zgorzelec)	kursy VIII, XI, XII
9. Dariusz Gacek (Katowice)	kurs IX
10. Paweł Pindel (Katowice)	kurs X
11. Leszek Koprowski (Piechowice)	kursy XI-XIII
12. Krzysztof Rzońca (Kraków)	kurs XIV
13. Zdzisław Wojciechowski (Kutno)	kurs XV
14. Tadeusz Praweński (Zgorzelec)	kursy XV, XVII, XIX, XXI-XXIV
15. Paweł Kasprzyk (Lubawka)	kursy XV, XVI, XIX, XXI-XXV
16. Włodzimierz Szczaluba (Nietulisko)	kurs XVII
17. Robert Wochna (Zgorzelec)	kursy XVI, XIX i XX
18. Tadeusz Sławiński (Lubań)	kurs XX
19. † Ryszard Grzybowski (Jelenia Góra)	kurs XX
20. Zofia Wiatrak (Zduny)	kurs XXII

Zakończenia kursu (przeważnie dosyć uroczyste) odbywały się w:

▪ Schronisku PTTK „Czartak” pod Skalnikiem	kurs I
▪ DW PTTK w Jeleniej Górze	kursy II, III, V, VI i VII
▪ SSM „Złoty Widok” w Michałowicach	kursy IV, XI, XIII, XVI, XX, XXIII
▪ Domu Studenta (sezonowe SSM) w J. Górze	kurs VIII
▪ Domkach PTTK w Sanoku	kurs IX
▪ Schronisku „Nad Wierchomlą”	kurs X
▪ SSM „Halny” w Kamieniu	kurs XII
▪ Schronisku PTTK na Równicy	kurs XIV
▪ SSM w Bieczu	kurs XV
▪ SSM w Chęcinach	kurs XVII
▪ SSM w Zakopanem (ul. Krzeptówki 2)	kurs XVIII
▪ Schronisku PTTK na Przysłopie	kurs XIX
▪ SSM (sezonowym) w Sanoku	kurs XXI
▪ Restauracji „Spizarnia” w Kielcach	kurs XXII
▪ Restauracji „U Jasia” w Nowy Sączu	kurs XXIV
▪ I Liceum Ogólnokształcącym w Zakopanem	kurs XXV

Początek wędrówek kursowych wypadał w różnych miejscach, w niektórych kilkakrotnie:

- w SSM w Łądku Zdroju – 3 razy (IV, VI, VIII)
- w SSM w Kłodzku – 2 razy (III, XI)
- w SSM w Nysie – 3 razy (II, XIII i XVI)

- w SSM w Nowym Sączu – 2 razy (XIV i XIX)
- w OSiR w Suchedniowie – 2 razy (XVII i XXII)
- w SSM w Zakopanem [ul. Krzeptówki 2] (XVIII i XXV),
- 1 raz w: Jeleniej Górze w Domu Studenta (I), w SSM w Świdnicy (VI), w SSM w Zagórzu Śląskim (VII), w Grybowie (IX), w Ustroniu (X), w SSM w Polanicy Zdroju (XII), w SSM w Sanoku (XV), w Głucholazach Zdroju (XX), w DW w Muszynie (XXI), w SSM „Złoty Widok” w Michałowicach (XXIII) oraz SSM w Lesku i SSM w Wiśle-Malinie (kurs XXIV).

Do najczęściej odwiedzanych obiektów noclegowych należały:

- **9 razy** – SSM „Halny” w Kamieniu
- **7 razy** – schroniska PTTK „Pod Łabskim Szczytem” i „Strzecha Akademicka”
- **6 razy** – DW PTTK w Jeleniej Górze, SSM „Nad Złotną” w Jarkowicach (zlikwidowane w 2004 r.) i SSM „Złoty Widok” w Michałowicach
- **5 razy** – SSM w Bystrzycy Kłodzkiej.

Z obiektów pozasudeckich najczęściej korzystano noclegów w OSiR-ze w Suchedniowie, SSM w Nowej Słupi, SSM na Krzeptówkach z Zakopanem, w schroniskach PTTK na Polanie Chochołowskiej i Hali Ornak, SSM w Nowym Sączu, SSM w Krempnej i SSM w Rajczy-Nickulinie.

Zdzisław Gasz

III. ABSOLWENCI POSZCZEGÓLNYCH KURSÓW

XXI KURS „BESKIDY WSCHODNIE`2007”

1. Dorota Grzebyk	Lubsko	lubuskie
2. Katarzyna Kwolek	Zawidów	dolnośląskie
3. Dorota Szwedo	Bogatynia	dolnośląskie
4. Elżbieta Kopij	Zgorzelec	dolnośląskie
5. Katarzyna Krawczyńska	Bogatynia	dolnośląskie
6. Urszula Norko	Jawor	dolnośląskie
7. Ryszard Trzyna	Jawor	dolnośląskie
8. Marek Drwiega	Sanok	podkarpackie
9. Konrad Smolak	Pisarzowice	opolskie
10. Tomasz Lukas	Rzgów	łódzkie
11. Sławomir Kłosiński		
12. Agnieszka Furmankiewicz	Warszawa	mazowieckie
13. Ewa Malorny	Legnica	dolnośląskie
14. Jacek Paszkier	Krotoszyn	wielkopolskie
15. Elżbieta Praweńska	Zgorzelec	dolnośląskie
16. Danuta Sikorska	Warszawa	mazowieckie
17. Zofia Wiatrak	Zduny	wielkopolskie
18. Paweł Baran	Zawidów	dolnośląskie
19. Karolina Plaugo	Zgorzelec	dolnośląskie
20. Agata Frackowiak	Krotoszyn	wielkopolskie
21. Wilhelma Barańska	Brzeg	opolskie

XXII KURS „GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE`2008”

1. Dorota Grzebyk	Lubsko	lubuskie
2. Dorota Szwedo	Bogatynia	dolnośląskie
3. Katarzyna Krawczyńska	Bogatynia	dolnośląskie
4. Urszula Norko	Jawor	dolnośląskie
5. Ryszard Trzyna	Jawor	dolnośląskie
6. Marek Drwiega	Sanok	podkarpackie
7. Konrad Smolak	Pisarzowice	opolskie
8. Tomasz Lukas	Rzgów	łódzkie
9. Agnieszka Furmankiewicz	Warszawa	mazowieckie
10. Dominika Wierzbicka	Szczecin	zachodniopom.
11. Elżbieta Kopij	Zgorzelec	dolnośląskie
12. Elżbieta Praweńska	Zgorzelec	dolnośląskie
13. Elżbieta Stępnik	Lubań	dolnośląskie
14. Grzegorz Wiatrak	Zduny	wielkopolskie
15. Karolina Plaugo	Zgorzelec	dolnośląskie
16. Paweł Wojciechowski	Kutno	łódzkie
17. Wilhelma Barańska	Brzeg	opolskie

XXIII KURS „SUDETY`2010”

1. Katarzyna Sylwestrzak	Bielsko-Biała	śląskie
2. Katarzyna Walasik	Bielsko-Biała	śląskie
3. Urszula Grzędziel	Bielsko-Biała	śląskie
4. Mirosława Łukowicz-Pędzierska	Bielsko-Biała	śląskie
5. Joanna Korus	Jastrzębie Zdrój	śląskie
6. Wiktoria Poniatowska	Jelenia Góra	dolnośląskie
7. Anna Walusiak	Piechowice	dolnośląskie
8. Jerzy Kreciński	Zgorzelec	dolnośląskie
9. Marcin Kwadrans	Wrocław	dolnośląskie
10. Paweł Marek Jechna	Piława Górna	dolnośląskie
11. Marta Wodecka-Duda	Polanica Zdrój	dolnośląskie
12. Teresa Fierkiewicz	Świeradów Zdrój	dolnośląskie
13. Joanna Pacuła	Świeradów Zdrój	dolnośląskie
14. Agata Turek	Warszawa	mazowiecki
15. Marek Drwięga	Sanok	podkarpackie
16. Konrad Smolak	Pisarzowice	opolskie

XXIV KURS „BESKIDY WSCHODNIE I ZACHODNIE`2011”

A) BESKIDY WSCHODNIE

1. Mirosława Łukowicz-Pędzierska	Bielsko-Biała	śląskie
2. Elżbieta Skoczylas-Ostrowska	Bielsko-Biała	śląskie
3. Mirosław Ostrowski	Bielsko-Biała	śląskie
4. Andrzej Moczek	Żywiec	śląskie
5. Joanna Korus	Jastrzębie Zdrój	śląskie
6. Anna Walusiak	Piechowice	dolnośląskie
7. Krystyna Dunat	Bielsko-Biała	śląskie
8. Ewa Strychalska	Świebodzice	wałbrzyskie

B) BESKIDY ZACHODNIE

1. Konrad Smolak	Pisarzowice	opolskie
2. Marek Drwięga	Sanok	podkarpackie
3. Dorota Szwedo	Bogatynia	dolnośląskie
4. Elżbieta Kopij	Zgorzelec	dolnośląskie
5. Elżbieta Prawelska	Zgorzelec	dolnośląskie

XXV KURS „TATRY`2012”

1. Mirosława Łukowicz-Pędzierska	Bielsko-Biała	śląskie
2. Mirosław Ostrowski	Bielsko-Biała	śląskie
3. Katarzyna Walasik	Bielsko-Biała	śląskie
4. Katarzyna Sylwestrzak	Bielsko-Biała	śląskie
5. Joanna Korus	Jastrzębie Zdrój	śląskie
6. Andrzej Moczek	Żywiec	śląskie
7. Krystyna Dunat	Bielsko-Biała	śląskie

8. Tomasz Lukas	Rzgów	łódzkie
9. Marek Drwięga	Sanok	podkarpackie
10. Konrad Smolak	Pisarzowice	opolskie
11. Paweł Marek Jechna	Piława Górna	dolnośląskie
12. Marek Dąbek	Jelenia Góra	dolnośląskie
13. Anna Walusiak	Piechowice	dolnośląskie
14. Daniel Graczyk	Piechowice	dolnośląskie
15. Leszek Koprowski	Piechowice	dolnośląskie
16. Krzysztof Raczek	Piechowice	dolnośląskie
17. Teresa Fierkiewicz	Świeradów Zdrój	dolnośląskie
18. Izabela Świerczyńska-Uniatowicz	Legnica	dolnośląskie
19. Dorota Szwedo	Bogatynia	dolnośląskie
20. Mariusz Jazienicki	Jelenia Góra	dolnośląskie

Dzięki dwudziestu pięciu Kursom niektórzy uczestnicy zdobyli pięć uprawnień przodowniczych. Nazywamy ich „generałami 5-cio gwiazdkowymi”.

Na XVIII Kursie „Tatrzańskim”, w 2004 roku ostatnie z kompletu uprawnień zdobyli:

- Justyna Klimek z Krotoszyna
- Tadeusz Prawelski ze Zgorzelca
- Michał Kuberka z Pleszewa
- Zdzisław Wojciechowski z Kutna
- Dariusz Knapki ze Skierniewic
- Mirosław Kabat z Wałbrzycha
- Paweł Kasprzyk z Lubawki
- Jarosław Strasburger z Krotoszyna
- Robert Wochna ze Zgorzelca

Rok później, po XIX Kursie w Beskidach Zachodnich, do tego grona dołączyła:

- Grażyna Haude z Żyrardowa

A po XXV Kursie „Tatrzańskim” w 2012 roku kolejnymi „generałami” stali się:

- Dorota Szwedo z Bogatyni
- Marek Drwięga z Sanoka
- Tomasz Lukas ze Rzgowa
- Konrad Smolak z Pisarzowic

Zestawienie uprawnień przodowniczych zdobytych na dwudziestu pięciu Kursach w latach 1983-2012:

▪ na obszar Sudetów	244 osoby
▪ na obszar Beskidów Wschodnich	47 osób
▪ na obszar Beskidów Zachodnich	57 osób
▪ na obszar Gór Świętokrzyskich	38 osób
▪ na obszar Tatr	38 osób
Razem:	426 osób

Zdzisław Gasz

IV. LOSY NIEKTÓRYCH ABSOLWENTÓW

(zaktualizowane i nowe)

MARIA DROZD (I) z Jeleniej Góry – przewodnik sudecki, emerytowany nauczyciel z Jeleniej Góry, od kilku lat mieszka w Krośnie n. Wisłokiem. Nadal prowadzi aktywną współpracę z jeleniogórskim PTSM i od 30 lat kieruje jedną z tras na Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej. Wyróżniona Złotym Medalem Zasługi 30-lecia Rajdu, a wcześniej Złotą Odznaką Honorową PTSM. W 2011 roku otrzymała tytuł Honorowego Przodownika Turystyki Górskiej PTTK.

JERZY RUBACH (III) z Kamiennej Góry – lider turystyki szkolnej w powiecie kamiennogórskim. Niegdyś członek Głównego Sądu Koleżeńskiego PTSM, członek ZOW PTSM w Jeleniej Górze, i sekretarz Zarządu Okręgu Dolnośląskiego PTSM w Jeleniej Górze organizator wielu imprez turystycznych i ekologicznych. Wieloletni prezes ZO PTSM w Kamiennej Górze, obecnie kieruje kamiennogórską strukturą PTSM. W 2005 roku uhonorowany ministerialnym odznaczeniem „Za Zasługi dla Turystyki”, a w październiku roku 2012 otrzymał Medal „Nauczyciel Kraju Ojczystego”.

JANUSZ MACIEJ ŁOKAJ (IV) z Jeleniej Góry – b. nauczyciel historii w liceum, przewodnik sudecki, działacz ZO PTTK, były dyrektor Biblioteki Miejskiej w Jeleniej Górze. Od pewnego czasu mieszkał i pracował w Warszawie. Latem 2012 r. zginął w wypadku samochodowym na autostradowej obwodnicy Wrocławia.

LECH RĘBISZ (IV) z Wałbrzycha – potem zamieszkały i pracujący jako nauczyciel matematyki w technikum w Piechowicach. Działacz samorządowy, od kilku lat na emeryturze.

ANTONI LITWIN (IV) z Olszyny Lubańskiej – wieloletni, zasłużony działacz lubańskiego PTTK, d. opiekun SKKT w meblarskiej ZSZ, nadal czynny turystycznie. W 2011 roku – jako jeden z dwóch absolwentów naszych Kursów – wyróżniony tytułem Honorowego Przodownika Turystyki Górskiej PTTK.

WALERY CZARNECKI (V) z Lubania – w obecnej kadencji po raz trzeci pełni funkcję starosty lubańskiego. Poprzednio był kierownikiem lubańskiej Delegatury Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze, a potem dwukrotnie wiceburmistrzem (Świeradowa Zdroju i Leśnej). Turystykę uprawia indywidualnie.

JERZY BOGUSŁAW NOWAK (VI) z Krakowa – od kilku kadencji członek ZG PTSM i krakowskiego Oddziału PTSM. Znany taternik i himalaista, mający na swoim koncie wejścia na wiele szczytów w Himalajach, Andach, Taurus, Uralu i Atlasu; podróżował po Afryce, Mongolii i Syberii.

ZBIGNIEW KOZŁOWSKI (VII) z Warszawy – nauczyciel, przez wiele kadencji był członkiem Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, z ramienia Rady opiekował się konkursami krasomówczymi i organizował ogólnopolskie warsztaty krasomówcze. Zmarł w 2011 r.

JERZY FRONTCZAK (VIII, IX, X, XVII) z Bolesławca – w latach 1993 – 2007 kierownik SSM „Wojtek” w Szklarskiej Porębie Dolnej, Zdobył uprawnienia pilota wycieczek i przewodnika sudeckiego. Obecnie prowadzi własną działalność usługowo-turystyczną. Odznaczony Złotą Odznaką PTSM.

DANIEL GRACZYK (VIII, XIII i XXV) z Piechowic – zawodowy przewodnik sudecki, alpinista, niegdyś działacz turystyki szkolnej w swoim mieście i byłym woj. jeleniogórskim. Jako zastępca prowadził część XIII kursu „Sudety 2000”.

LESZEK KOPROWSKI (VIII, IX, XI, XII, XIII i XXV) z Piechowic – obecnie zawodowy przewodnik sudecki i praski, oprowadzający także wycieczki po Wiedniu, Budapeszcie, Dreźnie, Berlinie i in. miastach. Był niegdyś aktywnym działaczem PTSM i PTTK w b. woj. jeleniogórskim (współorganizował Jeleniogórskie Rajdy Młodzieży Szkolnej, Turnieje Turystyczno-Krajoznawcze, Piechowickie Rajdy Działu Szkolnej), a także działał aktywnie w Klubie Przyjaciół SSM „Złoty Widok” w Michałowicach. Kierował kursami TG – XI, XII i częściowo XIII. Wyróżniony Brązowym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej oraz Srebrną Odznaką Honorową PTSM i ministerialną „Zasłużony Działacz Turystyki”.

KRZYSZTOF RACZEK (VIII i XXV) z Piechowic – nauczyciel geografii, działacz turystyki szkolnej w Piechowicach z sukcesami wojewódzkimi, a nawet krajowymi (III i IV miejsca w Polsce w Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym PTTK). W latach 2005-2007 dyrektor Powiatowego Zespołu Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze, następnie – do 2010 roku – wiceburmistrz Piechowic. Obecnie nauczyciel w szkole ponadgimnazjalnej. Wyróżniony Srebrnym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej oraz Złotą Odznaką Honorową PTSM. Będąc uczestnikiem XXV Kursu, od trzeciego dnia imprezy stał się też jej kierownikiem (zastępując Pawła Kasprzyka).

TADEUSZ PRAWELSKI (XI, XIV, XV, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI i XXIV) ze Zgorzelca – emerytowany nauczyciel matematyki w ZSZ w Zgorzelcu. Prezes Międzyszkolnego Oddziału PTSM od 1997. Od 1999 r. jest głównym organizatorem Regionalnych Przeglądów Piosenki Turystycznej (od 2003 r. także Ekologicznej) w Zgorzelcu. Posiadacz wszystkich pięciu uprawnień przodowniczych (na G. Świętokrzyskie – jako ekstern). Kierował Kursami w 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 i 2010 r. Prowadzenie XX Kursu musiał przerwać w połowie z powodu nagłej niedyspozycji zdrowotnej. Należy do wieloletnich i aktywnych uczestników wycieczek szkoleniowych organizowanych przez ZO PTSM w Jeleniej Górze. W 2005 r. zdobył uprawnienia przewodnika su-

deckiego. Został uhonorowany ministerialnym odznaczeniem „Za Zasługi dla Turystyki” oraz Złotą Odznaką Honorową PTSM.

PAWEŁ KASPRZYK (XII, XIV, XV, XVI, XVIII, XX, XXII, XXIV, cz. XXV) z Lubawki – nauczyciel historii w gimnazjum w Lubawce, przez 3 lata jego dyrektor. Przewodnik sudecki, przodownik TG na wszystkie grupy górskie (na G. Świętokrzyskie – jako ekstern). Bardzo aktywnie działający w turystyce szkolnej Lubawki i całego b. woj. jeleniogórskiego. Był wykładowcą na wielu kursach kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych, a także na kursach II („Nauczyciel – Krajoznawca”). Od szeregu lat działa w strukturach PTSM (w Oddziale w Kamiennie Górze wiceprezes, przewodniczący Komisji Rewizyjnej, a potem sekretarz Okręgu Dolnośląskiego PTSM z/s w Jeleniej Górze. Prowadził Kursy w 2002 i 2003 r., w latach 2001 i 2006 włączał się w ich prowadzenie, a potem kierował w latach 2008, 2011 i [bardzo krótko, bo po dwóch dniach zrezygnował ze względów zdrowotnych] w 2012 r. Należy do najaktywniejszych uczestników corocznych wycieczek szkoleniowych organizowanych przez jeleniogórski PTSM (od kilku lat pełni rolę zastępcy kierownika i pilota). W Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej jest od kilkunastu lat wicekomandorem. Wyróżniony Srebrnym Medalem Zasługi 30-lecia Rajdu. Uczestniczy aktywnie z młodzieżą w Zimowych Złotach Pieszo-Narciarskich. W 2005 roku uhonorowany ministerialnym odznaczeniem „Za Zasługi dla Turystyki” a także Złotą Odznaką Honorową PTSM. Jest współautorem wydawnictwa „Kronika 20 Kursów Przodowników Turystyki Górskiej PTTK 1983-2006” opublikowanego w 2006 r. i wyróżnionego III nagrodą przez ZG PTTK.

MARIUSZ KOWALCZYK (XII, XV, XVII, XIX) z Miskowic koło Lubawki – były nauczyciel, bardzo aktywny działacz turystyki szkolnej w regionie i byłym województwie. Prowadził Klub Turystyczny „Muflonik” i osiągał ze swoimi wychowankami znaczące sukcesy wojewódzkie i krajowe (czołowe miejsca w finale Turniej Turystyczno-Krajoznawczego PTTK). W 2004 r. wyróżniony Złotym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej, a także Srebrną Odznaką Honorową PTSM. Po ukończeniu kursu przewodnika sudeckiego zrezygnował z pracy w szkole i podjął prywatną działalność turystyczno-usługową.

ROBERT WOCHNA (XIII, XIV, XV, XVI, XVIII, XIX, XX i XXI) ze Zgorzelca – nauczyciel wychowania fizycznego w gimnazjum w Zawidowie, obecnie wicedyrektor tej placówki. Opiekun bardzo dobrze działającego SKKT znanego w regionie jeleniogórskim z licznych sukcesów. Już jako uczeń Technikum Górniczo-Energetycznego w Zgorzelcu należał do czołowych krajoznawców w ówczesnym województwie jeleniogórskim (sukcesy w Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych PTTK). Szkolenie turystyczne podjął w 1999 r. na kursie kierowników wycieczek szkolnych organizowanym przez ZO PTSM w Jeleniej Górze. W ekspresowym tempie zdobywał kolejne uprawnienia

przodownicze zaczynając od Sudetów w 2000 r., a kończąc uprawnieniami tatrzańskimi w roku 2004 (w wieku niespełna 31 lat uzyskał uprawnienia na wszystkie pasma górskie!). Od 2003 r. pojawia się w kadrze kursów pełniąc do tej pory cztery razy funkcję zastępcy d/s programowych (2003 – Sudety, 2005 – Beskidy Zachodnie, 2006 – Sudety, 2007 – Beskidy Wschodnie). Na XX kursie troje jego wychowanków zdobyło uprawnienia przodownicze. W 2012 r. wyróżniony ministerialnym odznaczeniem „Za Zasługi dla Turystyki” i także Srebrną Odznaką Honorową PTSM

EWA BIENIAS (XIV, XVI) z Lubawki – nauczyciel geografii w gimnazjum. Od lat prowadzi SKKT, które osiąga szereg sukcesów w różnych imprezach krajoznawczo-turystycznych. Absolwentka kursu II stopnia – „Nauczyciel-Krajoznawca”. W 2004 r. wyróżniona Srebrnym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej, a także Złotą Odznaką Honorową PTSM i Odznaką „25 Lat w PTTK”. Od wielu lat aktywnie uczestniczy w wycieczkach szkoleniowych organizowanych przez jeleniogórski PTSM.

IWONA FRANCAK ze Szczecina (XV, XVIII, XIX, XX) – nauczyciel placówek opiekuńczo-wychowawczych. Należy do aktywnych działaczy turystycznych w swoim środowisku. Od kilku lat bierze udział w wycieczkach szkoleniowych organizowanych przez jeleniogórski PTSM. W wycieczkach „Węgry-Austria 2006”, „Norwegia 2007” i „Rumunia 2009” należała do wyróżniających się w oprowadzaniu grupy. To samo zresztą można powiedzieć o jej udziale w dwóch ostatnich wycieczkach po Polsce Wschodniej i Północno-Wschodniej.

KATARZYNA KRAWCZENKO (XVI, XVIII, XIX, XXI i XXII) z Bogatyni – z wykształcenia geolog, nauczyciel geografii w gimnazjum w Bogatyni. Należy do najaktywniejszych działaczy turystyki szkolnej, w znanej z dobrze zorganizowanej pracy turystycznej Bogatyni. Ukończyła z wyróżnieniem kurs II° „Nauczyciel – Krajoznawca”, a potem pięć Kursów przodowników TG, na których zdobyła komplet uprawnień na wszystkie grupy górskie Polski. Ma na swoim koncie liczne sukcesy w Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych z krajowymi włącznie oraz w Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej m. in. zdobywając główne nagrody w pionie gimnazjów. W 2004 r. wyróżniona Brązowym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej, a także Złotą Odznaką Honorową PTSM.

MAREK ŁABĘDŹ (XVI, XVIII) – nauczyciel przyrody w SP w Opolnie Zdroju i geografii w szkole ponadgimnazjalnej w Bogatyni. Jest od szeregu lat niekwestionowanym liderem turystyki szkolnej w mieście i gminie Bogatynia. Organizator corocznych eliminacji Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego w rejonie oraz dwukrotnie – wojewódzkich (1996 i 2004 r.) z licznymi sukcesami swoich podopiecznych. W Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej bierze udział – i to z olbrzymimi sukcesami – od 17 lat. Jego podopieczni kilkakrotnie zdobywali główne nagrody, co zostało podkreślone przyznaniem w 2004 r.

Złotego Medalu Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej. Ukończył dwa dotychczasowe kursy TG z najlepszymi wynikami egzaminacyjnymi. Od wielu lat dobrze współpracuje z ZO LOP w Jeleniej Górze przy organizacji konkursów przyrodniczo-ekologicznych dla szkół podstawowych oraz przyrodniczo-krajoznawczych dla kl. II – III SP i osiąga sukcesy. Od 20 X 2006 r. wchodzi w skład Zarządu Oddziału PTSM w Jeleniej Górze. W 2005 roku uhonorowany ministerialnym odznaczeniem „Za Zasługi dla Turystyki”, Złotą Odznaką Honorową PTSM i medalem „Za Zasługi dla Rozwoju Schronisk Młodzieżowych” a także Srebrną Odznaką Honorową LOP (od 2008 r. jest prezesem Oddziału LOP Zgorzelec-Bogatynia).

PIOTR NORKO (XVIII) ze Świerzawy – nauczyciel wychowania fizycznego w gimnazjum, przez 3 lata – dyrektor, obecnie na emeryturze. Przewodnik sudecki, działacz LOP, doskonały znawca problematyki przyrodniczej oraz swoich ukochanych Gór Kaczawskich (w 2003 r. wydał o nich przewodnik turystyczny). Z zamiłowaniem fotografuje przyrodę, którą często prezentuje w diaporamach. Od 1979 r. nieprzerwanie organizuje Szkolny Rajd Turystyczny „Wielisławka”. Przez 14 lat prowadził wakacyjne młodzieżowe obozy przyrodnicze, a od 1998 r. kieruje trasą przyrodniczą na Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej. W 2004 r. wyróżniony Złotym Medalem Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej i Złotą Odznaką Honorową PTSM, a za działalność związaną z ochroną przyrody – „Złotą Odznaką Honorową LOP z Napisem” w roku 2008.

DOROTA GRZEBYK (XIX, XX, XXI i XXII) z Łubka (rodem z Piechowic, jej wychowawcą w szkole podstawowej był sam Zdzisław Gasz!) – nauczyciel matematyki, zamiłowana i bardzo aktywna turystka. Kolekcjonuje i pochłania dużą ilość literatury krajoznawczej, na obu kursach należała do ścisłej czołówki pod względem poziomu prezentowanej wiedzy. Kilkunastoletniego syna Michała konsekwentnie wdraża do uprawiania turystyki, zabierając go ze sobą na trzy obozy.

DOMINIKA WIERZBICKA (XIX, XX, XXII) ze Szczecina – wychowawca placówek opiekuńczo-wychowawczych. Zwerbowana na kurs przez Iwonę Franczak. W swoim środowisku organizuje życie turystyczne młodzieży, sama zaś – z mężem Pawłem – dosyć intensywnie uprawia turystykę m. in. pieszą. Mąż towarzyszył jej do połowy XX kursu wykazując duże zainteresowanie krajoznawcze i dobrze zaaklimatyzował się wśród turystycznej braci. Od kilku lat przyjeżdża z wychowankami na Jeleniogórskie Rajdy Młodzieży Szkolnej.

TOMASZ LUKAS (XIX, XX, XXI, XXII i XXV) ze Rzgowa – nauczyciel XV LO w Łodzi, autor publikacji z zakresu fizyki i matematyki; mistrz brydża, scrable i szarad. Zwerbowany przez Agnieszkę Jastrzębską, na wszystkich kursach należał do ścisłej czołówki najlepiej zdających egzamin końcowy. Dołączył do znamienitego grona tzw. generałów (tj. posiadaczy kompletu uprawnień przodowniczych) – po kursie tatrzańskim 2012.

DOROTA SZWEDO (XX, XXI, XXII, XXIV i XXV) z Opolna (Bogatyni) – współpracuje z Markiem Łabędziem i przez niego zachęcona do udziału w kursie. W 2004 r. ukończyła kurs II „Nauczyciel – Krajoznawca” organizowany przez ZO PTSM w Jeleniej Górze. Jest nauczycielką matematyki i informatyki w szkole podstawowej, angażuje się coraz bardziej w działalność turystyczną wśród uczniów swojej szkoły, bierze udział w imprezach turystycznych i odnosi sukcesy. Wyróżniona Srebrną Odznaką Honorową PTSM. Znalazła się w gronie absolwentów, którzy na naszych kursach zdobyli komplet pięciu uprawnień przodowniczych („generał”).

KATARZYNA KWOLEK (XX i XXI) z Zawidowa – wychowanka Roberta Wochny. W XX Kursie brała udział jako uczennica liceum w Zgorzelcu, potem wybrała uniwersyteckie studia geograficzne w Poznaniu, które aktualnie kończy.. Nadal związana z turystyką, ale poprzestała na zdobyciu dwóch uprawnień przodowniczych.

ELŻBIETA KOPIJ (XX, XXI i XXIV) ze Zgorzelca – nauczyciel w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Zgorzelcu. Działa w tamtejszym Oddziale Międzyszkolnym PTSM, czynnie uprawia i organizuje turystykę wśród młodzieży szkolnej. O kilku lat zaangażowana w organizację Regionalnych Przeglądów Piosenki Turystycznej i Ekologicznej odbywających się w Zgorzelcu. Wyróżniona Brązową Odznaką Honorową PTSM.

MARTA WODECKA-DUDA (XXIII) z Polanicy Zdroju – emerytowana nauczycielka specjalność pedagogika przedszkolna. Aktywny członek Sekcji Turystyki Górskiej w Kole PTTK „Duch Gór Liczyrzepa”. Zdobywczyni Korony Gór Polski i Korony Sudetów. W 2010 r. ukończyła kurs organizatorów turystyki.

JERZY KRECIŃSKI (XXIII) ze Zgorzelca – pracownik firmy przewozowej Eltur-Trans w Bogatyni. W 2011 roku ukończył kurs przewodników sudeckich organizowany przez jeleniogórski Oddział PTTK. Związany z Oddziałem PTTK w Lubaniu.

WIKTORIA PONIATOWSKA (XXIII) z Jeleniej Góry – prowadzi działalność gospodarczą w zakresie medycyny niekonwencjonalnej (specjalistka esencjoterapii). W 2011 r. ukończyła kurs przewodników sudeckich w Jeleniej Górze.

ANNA WALUSIAK (XXIII, XXIV i XXV) z Piechowic – studentka V roku geografii na Uniwersytecie Wrocławskim. Mimo młodego wieku ma duże doświadczenie turystyczne zdobyte dzięki ojcu – Krzysztofowi, któremu od 13 roku życia towarzyszyła jako zastępca kierownika podczas Jeleniogórskich rajdów Młodzieży Szkolnej i Piechowickich Rajdów Działu Szkolnej „Piechotka”. Od kilku lat współpracuje z PTSM, za co została wyróżniona Brązową Odznaką Honorową PTSM.

MIROŚŁAWA ŁUKOWICZ-PĘDZIERSKA (XXIII, XXIV i XXV) z Bielska-Białej – przewodnik zachodniobeskidzki, nauczyciel w Gimnazjum nr 16 w Bielsku-Białej, opiekun SKKT PTTK, organizator wycieczek szkolnych. Zrzeszona

w Kole Przewodników Turystycznych im. S. Czerneleckiego w Bielsku-Białej.

JOANNA KORUS (XXIII, XXIV i XXV) z Jastrzębia Zdroju – przewodnik zachodniobeskidzki, nauczyciel w Zespole Szkół nr 1 w Jastrzębiu Zdroju, opiekunka SKKT PTTK. Aktywna działaczka Oddziału PTTK w swoim mieście, pełni funkcję wiceprezesa Koła Przewodników w Jastrzębiu.

KATARZYNA WALASIK (XXIII i XXV) z Bielska-Białej – przewodnik zachodniobeskidzki, pilot wycieczek. Studentka Kolegium Nauczycielskiego, członek Koła Przewodników.

MAREK DRWIEGA (XXI, XXII, XXIII, XXIV i XXV) z Sanoka – nauczyciel, aktywny działacz turystyki szkolnej w swoim środowisku, zamiłowany turysta. Kolejny z grona tzw. „pięciogwiazdkowych” przodowników, zwanych generałami z racji uzyskania kompletu uprawnień na naszych Kursach.

KONRAD SMOLAK (XXI, XXII, XXIII, XXIV i XXV) z Pisarzowic koło Brzegu – jedna z bardziej nietypowych postaci ostatnich Kursów – indywidualista w dobrym znaczeniu tego słowa. Zawsze dobrze przygotowany do egzaminów, chociaż miewał kłopoty z terminowym dotarciem na Kursy. Jednak z zacięciem oraz konsekwencją dążył do ich ukończenia i został zaliczony w poczet tzw. „pięciogwiazdkowych” przodowników.

ANDRZEJ MOCZEK (XXIV i XXV) z Żywca – przewodnik zachodniobeskidzki, posiadacz Dużej Złotej Górskiej Odznaki Turystycznej, doświadczony turysta górski, człowiek o silnej kondycji fizycznej – zapalony biegacz długodystansowy, również w terenach górskich. Z zawodu rehabilitant, co skwapliwie wykorzystywali uczestnicy Kursów w przypadkach problemów zdrowotnych.

MIROSŁAW OSTROWSKI (XXIV i XXV) z Bielska-Białej – przewodnik zachodniobeskidzki, pilot wycieczek, prezes Klubu Górskiego przy Oddziale PTTK w Bielsku-Białej. Turystykę uprawia wraz z żoną Elżbietą i psem Gizmo, który był nieoficjalnym (i okazał się – całkiem sympatycznym) uczestnikiem Kursu w Beskidach Wschodnich.

TERESA FIERKOWICZ (XXIII i XXV) ze Świeradowa Zdroju – przewodnik sudecki, nauczyciel szkoły podstawowej, prowadzi bardzo aktywną działalność turystyczno-krajoznawczą i ekologiczną wśród dzieci. Kieruje pracą prężnego koła SKKT „Świeradowskie Orły”, uczestniczy – z sukcesami – w różnych imprezach, m. in. w Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej i Piechotkich Rajdach Działu Szkolnej „Piechotka”, a także w Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych. Współpracuje z jeleniogórskim PTSM (od 2011 r. jest członkiem Zarządu Oddziału) i LOP. Wyróżniona Brązową Odznaką Honorową PTSM i Srebrną Odznaką Honorową LOP.

PAWEŁ MAREK JECHNA (XXIII i XXV) z Piławy Górnej – z zawodu kierowca, przewodnik sudecki. Zaangażowany turysta, posiadacz Dużej Brązowej GOT.

Zdzisław Gasz

ZAMIAST ZAKOŃCZENIA

...wykorzystam fragment swojego tekstu z wydanej w 2006 roku „Kroniki 20 Kursów Przodowniczych Turystyki Górskiej PTTK 1983-2006”:

**„Kto za tym stoi?
Komu na tym zależy?”**

Każdy uczestnik dowolnego Kursu zna odpowiedź:

JEDEN CZŁOWIEK – ZDZISŁAW GASZ!

Umożliwiałeś nam w górach Polski doznawać „tych trudów, tych cudów”, których „na dole tam nie znajdziesz, nie, przez całe szczęśliwe życie swe.”

W imieniu własnym i (o czym wiem na pewno!) w imieniu wielu innych Kursantów, DZIĘKUJĘ CI ZA WSZYSTKO!!!”

Paweł Kasprzyk

Polonica Caryńska (Beskid Wschodni XXI)

Odpoczynek na Rawkach (Beskid Wschodni 2007)

U źródeł Sanu w Bieszczadach (Beskid Wschodni 2007)

W busie do źródeł Sanu i Sianek (Beskid Wschodni 2007)

Karolina Plaugo – I m w testach nt. G. Świętokrzyskich (XXII)

„Generałowie” przodownictwa po Kursie XXII, 2008 r.

*Wejście na Łysą Górę 2008 r.
(XXII)*

*Wejście do szkoły – Muzeum
Budownictwa Ludowego w Tokarni,
2008 r.*

*Zdobycie Łysicy – najwyższego szczytu
Gór Świętokrzyskich 2008 r.*

Ale jest co myśleć (Sudety 2010)

Niedawno skończyłam kurs przewodnicki i tu znowu męczą (Sudety XXIII)

*Zabytkowe
domy tkaczy
w Chelmsku Śl.
(Sudety XXIII)*

*Zwiedzanie
Cieplic (Sudety
2010)*

*W Górach
Sokolich
(Sudety XXIII)*

Nad J. Solińskim (Beskid Wschodni XXIV)

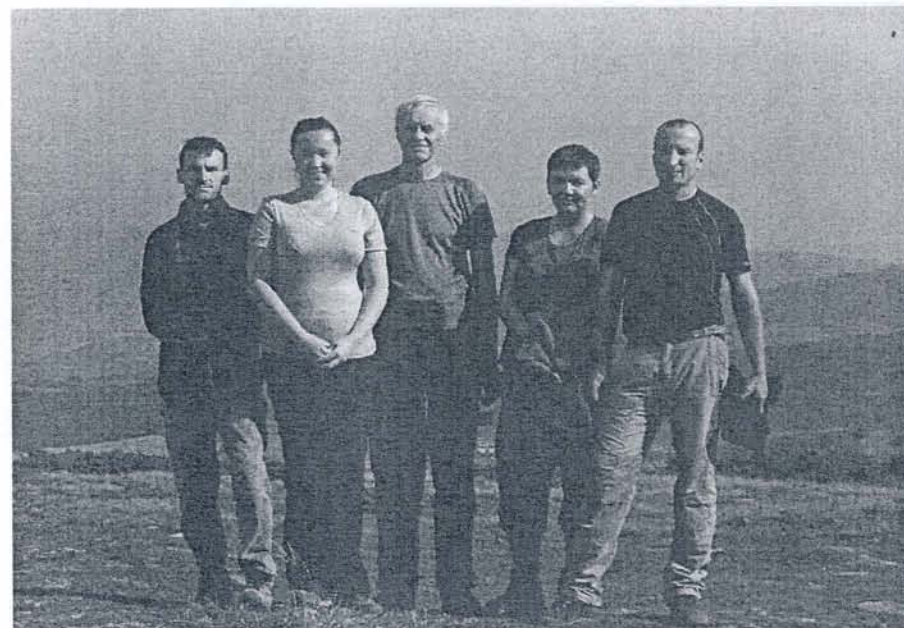
Przy schronisku PTTK Pod Małą Rawką (Beskid Wschodni XXIV)

Absolwenci XXIV Kursu (Beskid Wschodni 2011)

Przed Muzeum Górskim na Przysłopie (Beskid Zachodni XXIV)

Pilsko. Podziwianie – czy panoramy? (Beskid Zachodni 2011)

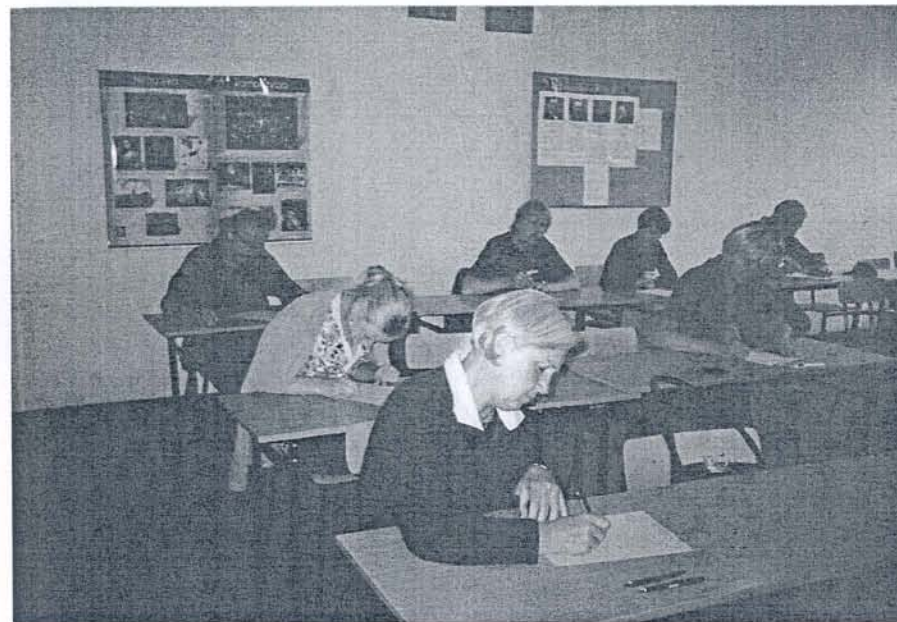
W drodze na Stożek Wlk. (Beskid Zachodni XXIV)

Przed wschodem słońca na Babiej Górze (Beskid Zachodni XXIV)

Przed egzaminem (Tatry XXV)

Egzaminacyjny trud (Tatry XXV)

Zadowoleni po egzaminie (Tatry XXV)

Szczyt Bystra – najwyższy szczyt Tatr Zachodnich (Słowacja) 2012 r. (XXV)

Wejście na Błyszcz – Tatry Słowackie 2012 r. (XXV)

Jubileuszowy Zlot Przedowników T G

Michałowice 15-17.12.2006

Na szczycie Małej Rawki (Beskid Wschodni XXIV)